

УЛУГ ОКТАБРНИНГ

50 ЙИЛЛИГИ

ОЛДИДАН

Хамза боғ тарбаси

РЕВОЛЮЦИОНЕР, АРБОБ, САНЪАТКОР

УЛУГ Октябрь социалистик революциясининг яхниланиш келаеттада элини йилдиги мунисабат билай совет халди коммунистик партия гояларини амалга ошириш йўлда ион фидо цилиган азиз зотларнинг номини хурмат билан тилга олжаси. Ана шудай мўътабар инсонлардан биро ўзбек халқининг ҳаҳрамон фарзанди ва талантли адабиёт Ҳамза Ҳакимзода Нийзийдир.

Х. Ҳ. Нийзий 1905 йил биринчи революциянг йилларда демократик адабиётнинг ёйн редерни сифатида майдонга кириб келди. Унинг ижтимони онги яон фидо цилиган азиз зотларнинг номини хурмат билан тилга олжаси. Ана шудай мўътабар инсонлардан биро ўзбек халқининг ҳаҳрамон фарзанди ва талантли адабиёт Ҳамза Ҳакимзода Нийзийдир.

«1908 йилда Намангансарбетти-саноғи он таҳсил этганиндан сўнг, ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

«1908 йилда Намангансарбетти-саноғи он таҳсил этганиндан сўнг, ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

Ҳўй матбаси билан майда ри-солчка, ёълонлар чинарб турганда бир татар йигити бўлиб, мен ҳар ҳофта бир-бискин унинг бинан сўнг ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

Ҳўй матбаси билан майда ри-солчка, ёълонлар чинарб турганда бир татар йигити бўлиб, мен ҳар ҳофта бир-бискин унинг бинан сўнг ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

Ҳўй матбаси билан майда ри-солчка, ёълонлар чинарб турганда бир татар йигити бўлиб, мен ҳар ҳофта бир-бискин унинг бинан сўнг ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

Ҳўй матбаси билан майда ри-солчка, ёълонлар чинарб турганда бир татар йигити бўлиб, мен ҳар ҳофта бир-бискин унинг бинан сўнг ҳозирги маориф раҳбари Абдулла Тўғумалин билан та-сифиф этиб, уздан яхши раҳбарларни олдим. Ул менниң қўлинида ўз қадамим билан юз саҳифадан ортиғроқ эсни усуздиги шеърий ҳаҳрамарни кўрив, тарбияга кирди. 1905 йил рабочий инцизобини ҳам мен шундан ўзига килиди.»

Ҳ. Ҳ. Нийзий 1916 йилга бўлган ижтимоний фволютияни ўзбек халқининг манбаҳарнинг манбаҳарнинг ижтимоний озодлик билан ҳимоя килиди. Ҳамза Ҳакимзода Нийзий 1917 йил февраль революциясини курсандилик билан кутиб олди.

1916 йилда ҳамзий озодлик ҳаҳрамонларни келиб қолган йилларда Ҳамза Ҳакимзода Нийзий 1917 йил февраль революциясини курсандилик билан кутиб олди.

«1917 йил 25 апрелда «Улуг Туркистон» газетасида Ҳамзанинг «Туркистон мухториятина» сарлавҳали шеърни босилди. Бу шеърда:

Тўрт юз йиллик Романлар битгич давлати, Кўтарилил асарат, ҳўрлик зулмати, —

деб ўзига эди шиор.

«1917 йил (февраль — Л. Қ.) ишчилини киргандан кейин, — деб ўзиди Ҳамза макбуз автобиографияда — турли, ташнилотларда ишмат кўлиб юриб келганим. «Кенгаш» жамияти ишмидан журнал чиқариди...

ПОЛЬ ЛАФАРГ

(ТУГИЛГАНИГА 125 ИЙЛ ТУЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН)

Бу якеа 1892 йилнинг майда бўлган эди. Париж география жамиятининг катта залини Франция буржуа интеллигентияси нинг изо-изолари — академистлар, профессорлар, зинчинар, атоқлии публицистлар ва юристлар бўллиб — мингдан ортни юни тўдидиган эди. Улар коммунизм тўрицида мумоза юзини учун тўплантан зидилар. Буржуазия пайгамбарлари бу интишини ўютишиш билан марксизмнинг адабини берниб юлмоқчи, бутун изоҳон олдидан унинг асосишиликни кўрсатиб юйинчончи эдилар.

Биринчи ўзини марксистларнинг вакили олади. Бу юзинича ёшга боргани, олика-иб юзли ва омарган юзини сочли эди. — Душманларимиз, — деди У. — бизни боскичиниша тоғтилини айбламондалар. Бундай гаплар бизнинг назарийига тўрги келиши-келаслантиш тўғрисидан ўзиниг фикр киртиб кўринг.

Шундай қилиб у, илмий коммунизм назарийи тўғрисидан гаплар бошлайди. Нотига бу назарийни илмий байи қилибни коллаш, хукумга ўтади. Буржуазия санхатгайда башварларини очибо ташлайди. У, ўша вактдаги Франция ҳайтадан бир канча фанларни кеттиради ва икунлайди, булар билан буржуазия тузумини бурчакни олиб

бориб таҳдиди. Бу кишининг мафтухкорлиги, унинг энциклопедик билимлари, темидек мантини, саросимага солувчи истешоси ва ўтири сузлари марксизмни маъзамоночи бўлиб турган ҳатто шу ингинада хам қарсақлашга сазовор болади.

— Афусни, Цицерон ҳақ эди, — деди нотига, — капиталистик жамиятини бу дўконни фанат обхонга олиб бормонда. Бахадар дўконга ўхшаш шу жамиятдаги ҳамма нарса соҳта.

Музозара ташкилотидарнинг шарманласи чиқди. Музозара марксизм валининни нутки бутун жаҳонга ёйди. Шу нуткини стеноғраммаси дунёдаги кўнгина тилиларда жумладан, рус тилини ҳам, неча ўн мартараб нашр қилинди ва ҳайта нашр килинди.

Мана шу нотига — машҳур пролетар революционери, Маркс ва Энгельснинг шурғиди, дўсти, сафоди, Маркс оиласининг аъзоси — интишини кизи. Лайвринген ври Поль Ларфарг эди. Лайвр ҳам улуг отаси сингири бутун ҳайтанин пролетарнат ишлага багишлагни эди.

Поль Ларфарг 1842 йилнинг 15 январяда интифуруши оиласида тўғанди. У, Париж университетининг студенти бўлган ўсмирилик ҳародига ҳайтани ишчилар синфи

билиб авадий бўлгаб, уни капиталистик кулинидан озод этиш учун оташни курашчига айланди. Ларфарг даставтадан Прудоннинг майда буржуа социализм билан қизиқаралди, кетишга маъжбур бўлади. Бу ерда у — Интернационал сенцияларнида катта Наполеон III рекимига қарши чиқишларнига учун университетдан ҳайдатлач, Лондонга Сорб (бу ерда у Маркс билан Энгельс билан Энгельс тузган I Интернационалнинг сеякетарларидан бирни бўлган колади.

Ларфарг 1886 йил рафраси — Лайвр Маркс билан бирга Францияга қайтиб, бу ерда революцион ишга шўйнгич кетади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж коммунаси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Ларфаргдан фалсафа, смисли иштисод, синий кураш назариси ва тақтиласи, тарих, адабиёт ва ҳатто тишиносликка доир кўп-

реакцияни топ-мор этиб Франциянинг энг яхши ўғли ва қизларини қонга ботиди. Вахшийлашган реакцияни жалоларидан бирни буржуа социализм билан қизиқаралди, кетишга маъжбур бўлади. Бу ерда у — Интернационал сенцияларнида катта Наполеон III рекимига қарши чиқишларнига учун университетдан ҳайдатлач, Лондонга Сорб (бу ерда у Маркс билан Энгельс билан Энгельс тузган I Интернационалнинг сеякетарларидан бирни бўлган колади.

Ларфарг 1886 йил рафраси — Лайвр Маркс билан бирга Францияга қайтиб, бу ерда революцион ишга шўйнгич кетади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Ларфаргдан фалсафа, смисли иштисод, синий кураш назариси ва тақтиласи, тарих, адабиёт ва ҳатто тишиносликка доир кўп-

гина масалаларни қарраган жуда катта ада-бий мерос колди.

Ларфарг адабий асарларидан ва амалий фалсафидан католарга ҳаёт ўйған эди. Буни Маркс билан Энгельс, кейинчалик Ленин ҳам кўргатиб ўтган эдилар. Лекин унинг киёфасини шу жатоллардан қидирмаслини кирди. У алодада хотирасида оташни пролетар революционери, «марксизм гоҳларининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Бу пайтада Ларфаргнинг ўлимидан чукур кайгуй изкор этиш учун сўз олдим, — деган эди Владимир Ильин. — Россиянинг оигли ишчилари ва барча соняни демократлари рус революционин тайёрлаш давридайд. Ларфарг марксизм гоҳларининг энг талантли ва чукур тарқатувчиларидан бирни спифатида ёзр хурмат қизадиган бўлгандилар...

Поль Ларфарг коммунизм, куришчининг энг галантлини ва чукур тарқатувчиларидан бирни бўлган колади. У, француз пролетарнатининг смислини партини тузни учун прудончилар ва бланкиндар билан аёвса кураш олиб боради.

Шони 1871 йил кирип келади. Бу йил Франция — Пруссия урушида Наполеон III армиси тор-мор аттагланади сунг кўзголи кўтарган халқ император таҳтини улочтириб ташлайди. Маммакат пойтахтида пролетарнат ҳокимнинг ишлаб олади. Париж курияси — жаҳонда биринчи пролетарнат